ШТА ЗАПРАВО ЧИНИ БИТНЕ ЕЛЕМЕНТЕ ДОКТРИНЕ РУСКОГ ПРЕДСЕДНИКА ВЛАДИМИРА ПУТИНА?

Своје вредности својим средствима

„Вредности које заступа политички још недовољно јак играч морају се скривати, тајна је тада један од главних заштитника тих вредности.” Ступивши на власт у раздобљу када су се руски народ и држава налазили на коленима, дословно у катастрофалној ситуацији, Путин није журио да обзнањује своју идеологију и прерано мобилише сопствене непријатеље, отварајући превише фронтова одједном. Био је приморан да користи стратегију слабог. Како су време и процеси консолидације одмицали, постало је јасно да Путин није апаратчик без идеологије, технократа без визије

Пише: др Зоран Милошевић

Владимир Путин је дуго избегавао да се изјасни о својој политичкој позицији и политичким вредностима. Године 1999. Путин је једноставно наводио редослед потеза: говорио је о себи и као председнику који треба да спасе Русију од катастрофе и распада и **уведе је у еру стабилности**.

Недефинисаност политичке доктрине за Путина, по ступању на функцију председника Руске Федерације била је, заправо, заштитни знак. Наиме, политичар који не исказује своју доктрину (идеологију) нема шта ни да примењује у пракси, а самим тим не привлачи пажњу критичара. Политичке вредности које заступа политички слаб „власник" морају се скривати. У том случају главни заштитник вредности представља тајна. Путин је, дакле, био приморан да користи стратегију слабог.

Овакву политичку праксу Путину је наметнуло време у којем је ступио на дужност председника, затим људи и властити ресурси. Познато је да је Путин на власт дошао када се Руска Федерација распадала, када државна власт није функционисала, као, уосталом, ни привреда... Задуженост је била знатна, а непријатељи Русије су избили на њене границе из више праваца. Кадрови које је затекао у државној администрацији већ су стекли крајње сумњиву и политички неприхватљиву репутацију...

Ипак, после сређивања стања у привреди и државној администрацији Путин је почео да у последње три године износи и елементе своје политичке доктрине. Њене кључне вредности су: **демократија** и **суверенитет** (стабилност, те квалитет живота). Овде се мора запазити опречност истакнутих вредности.
Демократија је, с једне стране, интернационална вредност којом се сламају туђи суверенитети
(у циљу њихове демократизације). Са друге стране, истицање суверенитета као вредности значи да њен заговорник не следи „светске стандарде демократских процедура". У овоме је, дакле, главна противуречност Путинових политичких вредности.

ИДЕЈЕ ПУТИНА

Идеја **стабилности** у Путиновој доктрини претпоставља стабилност привредног раста, једнаке услове за учеснике реализације политичко-економских послова, као и немешање власти у ове процесе. Прво што је Путин урадио доласком на председничку функцију је прекид праксе задржавања плата и пензија које се исплаћују из буџета. Затим се усмерио на учвршћивање стабилности кроз формирање „вертикале власти", то јест стављање губернатора и федералне бирократије под своју власт. Ово је дало жељене ефекте.

Године 2004. Путин је много говорио о економији, тражећи да **циљ развоја економије буде повећање квалитета живота становништва**
(образовања, медицинске помоћи, исхране, итд.). Ово је Путин наставио да развија и следеће, 2005. године. Наиме, за разлику од адепта „економизма" Кудрина и Илариoнова, Путин није заинтересован за стварање услова за развој економије која је сама себи циљ, већ за економију која ће
допринети побољшању квалитета живота становништва, до нивоа европског стандарда
.

Што се тиче **политике стабилности**, и сам Путин је схватио да је она имала своје домете, али да је „себе већ исцрпела". Прве ударце стабилности Руске Федерације задале су САД када су, 2003. године, без одобрења Савета безбедности ОУН напале Ирак, а истовремено преко нафтне компаније ЈУКОС покушале да дестабилизују ситуацију унутар Русије. Затим следе „револуција ружа" у Грузији која је на власт довела људе антируске вокације, а потом се сценарио поновио у још неколико држава на границама Русије. На тај начин доктрина стабилности је трпела удар за ударом (ЈУКОС, Грузија, Украјина, Беслан, обнављање пропагандног рата САД и ЕУ против Русије и пропагирање „наранџасте" Украјине као обрасца за Русију...).

И сам Путин је овоме допринео одређеним потезима на унутрашњем плану, пре свега захтевом да се бруто национални доходак удвостручи, што није могуће без „нестабилности". Наиме, ако се стабилност дуго спроводи, води до својеврсног паразитизма. Спроводећи политику стабилности држава конзервира ситуацију која дозвољава развој невероватног броја паразита. У том смислу, развој догађаја у свету, али и код куће, омогућио је лагани раскид са доктрином стабилности. Овим је Путин створио нову климу **– климу неопходних промена**.

Једна од кључних вредности на којој се заснива политика председника Путина јесте **сув еренитет**
, то јест могућност самосталног (унутар своје државе) решавања питања власти. Овде је важно нагласити да је питање власти тесно повезано са демократским процедурама. **Проблем са демократијом за Русе је тај што се**
монопол
на демократски дискурс налази на месту које може укинути (Русима и сваком другом) право на самостално решавање питања власти
. Другим речима, демократија у оквирима глобалних демократских револуција постаје универзални начин за ликвидацију суверенитета. У том смислу,
идеја „наранџасте револуције
”
(од Србије до Украјине) представља класичан „уговор са ђаволом
”
: ми ћемо вама помоћи да смените власт, а ви ћете се одрећи суверенитета
. На тај начин
национални лидери не могу предузимати самостална решења
, односно спроводити свој (национални) политички програм. Ко то чини, самостално или кроз политичку странку, бива на различите начине негативно етикетиран, али и онемогућаван да дође на власт.

Путин је себи поставио задатак да формира такав систем у чијем ће оквиру **руски народ сам моћи да решава питања (избора и смене) власти и политичког програма**
. Решење овог питања може да искључи могућност смене власти по сваку цену сваке четврте године или ротацију партија у власти и у опозицији. Но, принципијелно је важно да се са решењем сагласи већина грађана Руске Федерације. Воља ове већине била би јединствена основа политичког режима, безусловно носилац сваке унутрашње и спољашње легитимизације, пролаз тестова на основу „сопствених стандарда”, итд. У овоме је Путинова
формула демократског суверенитета
.

Путин, дакле, свој курс заснива на три основне вредности: **суверенитет, демократија** и **квалитет живота**
.

Идеја суверенитета подразумева онемогућавање смене власти у држави од стране других држава (споља). Став да само ми можемо решавати питања смене власти, значи да ми забрањујемо свима осталим да учествују у решавању овог проблема, односно ми се плашимо да препустимо ово питање другима, пошто би они то радили у своју, а не нашу

корист.

Реални суверенитет претпоставља стварање процедуре која омогућава становништву да само, без утицаја споља, у оквирима одређених интервала политичких циклуса, решава питање власти. Да би ово постало могућим, неопходна је гигантска апаратура демократије – партије, парламент, средства за масовну комуникацију, „трећи сектор" итд. У том смислу, формирање реалног суверенитета и реалне демократије – то су две стране једног истог задатка. Једна од њих се односи на заштиту политичког система од ометања споља, а друга изнутра.

НУКЛЕАРНО ОРУЖЈЕ И СУВЕРЕНИТЕТ

Раст броја суверених држава до краја Другог светског рата био је знатан, посебно током антиколонијалне револуције. Међутим, после Другог светског рата опада. Наиме, **иако се број држава у свету повећава, све је мање суверених држава**
. Реални, то јест апсолутни суверенитет – то је
нуклеарни суверенитет
. Ако држава има нуклеарно оружје, онда је она суверена, не само по форми, већ и по суштини. Уколико држава нема нуклеарно оружје, њен суверенитет је могуће оспоравати. Међутим, и овде има нијанси. На пример, француски нуклеарни суверенитет је само француски, а нуклеарни суверенитет САД јавља се извором суверенитета за десетине држава, непосредно укључених у амерички систем. Са друге стране, суверенитет Јапана или Шпаније опстаје само уколико је обезбеђен америчким нуклеарним штитом. Овакав суверенитет није властити, него делегиран. Из овога следи да данас постоје
три типа суверености
:
делегирани
(ненуклеарни),
сопствени
(нуклеарни) и
апсолутни

(тј. поседовање права делегирања суверенитета другима). Да би ојачао руски суверенитет, Путин подстиче стварање нових нуклеарних ракета („топуз”, „булава”, „топољ-м”). Наиме,
ненуклеарна држава, „у преводу
”
на савремени политички језик суверенитета, значи таблу са огласом: „Продаје се – јефтино!
”

СОПСТВЕНИ МОДЕЛ ДЕМОКРАТИЈЕ

Путин сматра да САД и ЕУ (Запад) организује „демократију” у којој нема промена. Наиме, смена партија на власти не доводи до промене политичког програма (све партије спроводе исти програм), а у том смислу је посебно заштићен систем који санкционише процедуру доласка на власт. Да би се ово избегло, **Путин сматра нужним стварање сопственог уникалног обрасца демократије**
, а што споменути образац одмах изводи на тржиште. Наиме,
формирање за себе обрасца демократије је, истовремено, стварање модела за друге, а то је оно што Запад жели да избегне по сваку цену (укидање његовог монопола на демократску процедуру)
. Аргументацији Путина доприноси и проглашавање (од стране Запада) демократским неких држава у руском окружењу иако су та друштва су оличење беде. Такву демократију, сматра Путин, треба гасити као пожар. Путин се критички односи и према политичким партијама које, по њему, нису инструмент демократије, него манипулације, а слично посматра и медије (као инструмент терора). Путин заговара
социјалне институције као инструмент антитерора
.

ПОЛИТИКА НАЦИОНАЛНИХ ПРОЈЕКАТА УМЕСТО ПОЛИТИЧКИХ РЕФОРМИ

Да би обезбедио европски квалитет живота, Путин је прекинуо „политику реформи" по западном обрасцу, пошто су све реформе на којима је инсистирао Запад пропале. Уместо „политике реформи" Путин је покренуо **политику националних пројеката**. Ова политика је дала резултате, а за њу је задужен Медвједев, који се, иначе, спомиње као један од два могућа Путинова наследника.

За Путина сиромаштво представља неприхватљиву политичку чињеницу са којом се све социјалне институције морају борити и изборити. Да би се сиромаштво превазишло Путин је истакао **шест приоритета**: стварање стабилног система обраде земље, затим производње оруђа и инструмената за земљорадњу, производња сложених машина, производња средстава за производњу, производња технологија и образовање вишег и највишег нивоа.

Начин на који Путин мисли да се избори је веома логичан, а у пракси он даје изузетне резултате, те Русија и Руси имају све квалитетнији живот. Међутим, у овој Путиновој доктрини нарочито нас интересује образовање као начин борбе против сиромаштва.

ОБРАЗОВАЊЕМ ПРОТИВ СИРОМАШТВА

Као прво, Путин захтева да се очува систем образовања од основних школа до високог образовања, пошто он, поред осталог, обезбеђује контролу над територијом, односно чува постојећу структуру сеоба. Наиме, прилично развијен образовни систем (свих нивоа) доводи до тога да сада две трећине омладине Руске Федерације иде на факултете, а то, уз 20 одсто факултетски образованог становништва, убраја Русе међу најобразованије нације. Интересантан је став Путина да **приватни универзитети дају неквалитетно образовање и, заправо, служе за образовање масе за револуције сваке врсте, пошто дају дипломе без знања**
.
И болоњски систем образовања за Путина није богомдана категорија која се мора безусловно примењивати. Према његовом мишљењу,
систем образовања по Болоњи представља међународни стандард који Руска Федерација треба да уважи, али само у оним областима где се не ствара друштвена елита
. Они универзитети и факултети који стварају друштвену елиту (Војна и полицијска академија, Дипломатска академија, Филозофски, Социолошки, Правни и слични факултети) морају наставити образовни процес по руском систему.
<

(Аутор је предавач на Филозофском факултету у Српском Сарајеву)